

Fotoriport a munkásság néma tüntetéséről

Fél 11-kor: Az első csoport megérkezik a Munkásotthonból.
(Elöl Lájer Dezső párttitkár.)

11 órakor: Munkáslányok a tömegben.

zárta be: azok, akiknek van munkájuk, visszavonultak a munkahelyekre és délután ismét megindultak a kalapácsok, a gyaluk és a gépek.

Az impozáns néma tüntetésről az alábbi tudósításaink számolnak be:

Reggel

Gyönyörű nyárvégi nap köszöntött rá szeptember 1-ére. A déli tüntetés előjelei azonban már a kora reggeli órákban meglátszott a város képén. A korzón, a városháza előtt, a Kossuth Lajos-sugáruton izgatott csoportok sétálgattak, latolgatták az elkövetkezendő órák eseményeit. Izgalom volt a városháza körül is, ahol nyíltan látszott a különleges nagy rendőri permanencia. Rendőrsztagok, kerékpárosok, lovasrendőrök cirkáltak föl és alá, rendőrtisztek várakoztak az intézkedésekre.

A korzón kisebb munkanélküli csoportok beszélgettek, de amint 3-4 ember összeállt, azonnal rendőr érkezett és szétküldte őket. Egy-egy csoport helyet foglalt a korzói bérsekken, megváltotta szabályos jegyét, de a rendőrök itt sem engedték meg a munkáskülsejű emberek pihenését. *Fel kellett kelniök a székekről és el kellett hagyniök a korzót.* Több méltatlankodó kifakadás hangzott el, a többi között az, hogy abban az esetben, ha megváltották jegyeiket, joguk van leülni a székekre, de a rendőrök sehol sem tűrték a munkások korzói letelepedését, a csoportok pedig sehol sem szegültek ellen az energikus felszólításoknak.

A munkásotthonban

A kora délelőtti órákban a munkanélküliek egyrésze a Hétvezér-uccai Munkásotthonban gyülekezett és békésen várakozott a termekben. Olvastak, beszélgettek az emberek, amikor rendőrök jelentek meg és közölték, hogy nem engedik meg, hogy a munkások a Munkásotthonban gyülekezzenek. A munkások tiltakoztak az ellen, hogy saját házukban is előírják számukra a magatartást, a titkárság közölte ezt a rendőrséggel, amikor azonban a rendőrök nem tágitottak, az összegyűlt Lájer Dezső titkár vezetésével egyszerűen otthagyták a rendőröket és kivonultak az otthonból az uccára. Lájer titkár hivatalosan is bejelentette a párt tiltakozását, hogy a rendőrök beleavatkoztak a Munkásotthon belső életébe.

Az uccán

Igy az első csoport már fél 11 órakor az uccán volt. Nyugodtan sétálni kezdtek a Kossuth Lajos-sugáruton és a tömeg percről-percre nőtt az érkező munkanélküliekkel. Ekkor már mindenütt teljes felkészültséggel intézkedett a rendőrség.

A városháza előtt egy szakasz kerékpáros és lovasrendőr állt minden percben indulásra készen. Az üzletvezetőség előtt két lovasrendőr dirigálta az uccán járókat. Az uttest közepén dr. Borbola Jenő rendőrtanácsos intézkedett, mellette egy raj

kerékpárosrendőr, akik percenként járták végig az utvonulatokat és adtak jelentéseket.

Minden saroknál kisebb-nagyobb rendőrcsapatok. Minden csapatot egy-egy tiszt vezényelt, dr. Schön Károly kapitány, dr. Vastagh Zoltán kapitány és a körutnál dr. Papp Menyhért tanácsos. Rendőrök és detektívek helyezkedtek el a járdákon és amint megállt valaki, azonnal sétára nógatták. Érdekes jelenet volt, amikor az egyik ház falának nekidült biciklijével egy fiatal legény. Egy másodperc múlva két rendőr állt előtte és elküldte a faltól, csak sétálni szabad, megállni tilos!

A Kossuth Lajos-sugarut hullámozó hőmpölygés képét mutatta. Még messze volt a tüntetés ideje, de a sugarut máris fölvette a néma tüntetés képét. A rendőrök csak egyirányban küldték és engedték a járókelőket is, akiket nem engedtek át az ártézi kútnál felállított kordonon. Különösen vigyáztak a rendőrök a kerékpárosokra, hiába volt minden argumentálás, mindenkit a melléuccákba igyekeztek beterehni.

A műhelyeknél

Már jóval 11 óra előtt rendőrcsapatok jelentek meg minden nagyobb üzemnél és gyárkapunál. Az volt a rendőrség haditerve, hogy meg kell akadályozni, hogy a munkások egy tömegben hagyják el a munkahelyeket.

11 óráig minden üzemben a legnagyobb rendben folyt a munka. Reggel a bizalmiak mindenütt bejelentették a vezetőségnek, hogy 11-kor abbahagyják a munkát. Így is történt. Amint az óramutató elérte a 11-est, a dolgozó tömegek nyugodtan letették a szerszámokat, megmosakodtak és eltávoztak a munkahelyről. Mivel a rendőrök mindenütt megszállva tartották a kapukat, csak kisebb csoportok távozhattak el egyszerre, akik azután a melléuccákban igyekeztek a Kossuth Lajos-sugarut felé.

Kisebbségek csak a Kenderfőnőgyárnál történt, ahol megerősített szakasz várta a kivonuló 7-800 munkást. Itt vigyáztak a rendőrök a legszigorúbban arra, hogy a munkásság ne vonulhasson fel egy oszlopban. Megakadályozták, hogy a távozó munkások a köruton át jussanak ki a Kossuth Lajos-sugarutra. A munkások minden ellenkezés nélkül megkerülték a Mars-teri kaszárnyát és a Kórház-uccán keresztül meneteltek a tüntetés utvonulára. Egy fiatal munkást azonban itt kiemelték a rendőrök.

A kaszárnya tatarozásánál ugyanis több munkás dolgozott az állványokon. Egy fiatal kendergyári munkás közölte velük, hogy a tüntetés megkezdődött, jöjjenek ők is. A rendőrök azonnal körülvették ezt a fiatal munkást és eltávolították.

A néma tüntetés

Negyedfizenkettő volt, amikor az üzemekből kiérték a munkások a Kossuth Lajos-sugarutra. Minden további nélkül beálltak a tömegbe és folytatódott a néma séta. A hőmpölygés állandóan tartott, a tüntetők száma nőtt állandóan. Egymásután érkezett a jelentés: megérkeztek a kendergyáriak, az újszederiek, a vasasok a Tisza Lajos-köruton jönnek...

Néhány perc múlva készen állt az egész néma tüntetés. A sugarut mindkét járdáját belepték a tüntetők, akik állandóan mozgásban voltak. Az ártézi kúttól a körutig mint-

egy 4-5000 ember haladt a két uttesten. Mindenki egyszerű munkaruhában, a munka porával. A munkáslányok színes tömege néhol egész plain air képet varázsolt a tömegnek.

Félórát tartott így, a munkásság az egész vonalon mindenütt fölényes nyugodtsággal, biztos fegyelmezettséggel állotta a néma tüntetést, sehol egy hangos szó, sehol rendbontás. Impozáns kép volt ez, ahogy rendőrcsoporttól rendőrcsoportig haladt a menet.

Megérkeztek a legtávolabbi helyeken dolgozó csoportok is, számszámra jöttek kerékpárokon. Természetesen ezek a kocsitron haladtak lassan és egymás mellett. Ekkor jelentkezett először a rendőrség.

Szétküldik a kerékpárosokat

Alig néhány percig karikáztak a kerékpárosok, amikor minden saroknál rendőrsor fejlődött fel és kiadták az utasítást: *eltávolítani a kerékpárosokat!* A legénység azonnal teljesítette a parancsot, leszállította a gépekről a biciklistákat és beküldte őket a melléuccákba. Egy-egy méltatlankodás, tiltakozás elhangzott, de a munkások itt is nyugodtan viselkedtek, a kerékpárosok is engedtek a fegyveres parancsoknak.

Az ártézi kútnál léptek fel először erővel a rendőrök. Elállták a gyalogjárót és visszafelé szorították a hullámozó tömeget. Senki sem akartak átengedni a térre, a város felé. Egyik rendőr visszafelé lökött egy fiatalembert, aki nyugodtan megjegyezte:

— Nem kell azért lökdösődni!

— Fogja be a száját! — hangzott a felelet. Majd egy rendőrtiszt érkezett és így fejezte be a vitát:

— Ha valamelyik szemtelenkedik, ki kell emelni! Hallották! Azonnal be kell kíséreni!

Azonnal tömeg vette körül ezt a helyet, néhány percig némán hallgatta a különleges hangnemben folyó vitát, majd fegyelmezetten tovább indult. Válasz nélkül maradt minden hang.

Egy előállítás

Félfizenkettőkor egy szürke kis Fiat-autó száguldott végig a sugaruton. Dr. Buócz Béla főkapitányhelyettes ült benne, végigjárta az egész utvonulatot és minden sarkon jelentést kért a vezénylő tisztektől. A körutnál percekig állt a főkapitányi autó, dr. Buócz Papp tanácsossal tanácskozott. Majd az autó visszafelé indult és az üzletvezetőség környékén megtörtént az impozáns néma tüntetés egyetlen előállítása.

A főkapitányi autója itt ismét megállt néhány percig beszélgetett a rendőrtisztekkel. A némán tüntető munkások közül kisebb csoport verődött össze. Néhány másodperc múlva rendőr jelent meg a csoportnál és egy magas, nyulánk munkás felé tartott, azt kiemelte a csoportból és felszólította, hogy